

'Elkaar aanvuren tot liefde en goede werken'
Zondag 17 november 2024, Ontmoetingskerk Noordeloos
Lezen: Hebreëen 10:19-25 (preektekst), Marcus 12:38-44

Geliefde gemeente,

De situatie waarin de Hebreëen verkeerden is best op de één of andere manier te vergelijken met die waarin de kerk vandaag in Nederland of in Europa verkeert. Iemand noemde dat: de namiddag van het christendom. Voor hem betekende dat: okay, we moeten op weg naar een nieuw tijdperk, maar voor velen zal dat beeld toch vooral ook oproepen, zeker nu het weer wintertijd is, o ja, dan gaat de zon dus snel onder en wordt het donker. Gaat het licht uit en is het over, nacht.

Na de periode van ontdekkingsvreugde, het enthousiasme voor het geloof, en voor de persoon en het werk van Jezus, en voor het beeld van God dat daaruit tot ons komt, na de periode van groei en intensivering, en de ontvouwing van een mede enorm door het christendom gestempelde cultuur, is er de stremming gekomen.

Zo van: is dit nu alles? Wat is er nu helemaal veranderd in de wereld, door die komst van Jezus? Sterker: je ziet er niks van, je moet het maar hebben van geloven. Na de stremming is er achteruitgang gekomen, mensen die het bijltje er bij neergooien, heel bewust of geruisloos, wat geloof en kerk betreft of wat betreft hun interesse voor *the good old religion*. Christendom, kerk, christelijk geloof, zijn uit in onze streken.

En het heeft een weerslag op ons. Wat blijft er nog over van ons geloof, van onze hoop. Wie raakt niet ontmoedigd over de komst van dat Koninkrijk van God, wie de gebeurtenissen en ontwikkelingen met de kerk en de wereld, ook in ons eigen land, op een rij probeert te krijgen? Ik weet niet hoe het u

vergaat, maar ik word nou niet bepaald vrolijker van het volgen van de nationale of internationale politiek.

Nou ja, de aanduiding 'brief aan de Hebreëën', geeft al aan, dat het gaat om een woord voor christenen met een Joodse achtergrond. Geen heidenchristelijke gemeente, maar gelovigen met hun *roots* in de Joodse traditie. Het woord 'hebreër' was oorspronkelijk een soort scheldnaam, voor zwerver, zoets als bij ons vroeger, in de 16^e eeuw, in de tijd van de Nederlandse Opstand tegen de Koning van Spanje, het woord 'geus'. Afkomstig van het Franse '*gueux*' dat bedelaar of schooier betekende. Zo werden de anti-katholieken van toen, dus de protestanten, van een scheldnaam voorzien. Ondertussen omarmden zij die term. Daar is dan weer het begrip geuzenaam vandaan gekomen: je omarmt het neerbuigende woord, en het wordt juist uitdrukking van je identiteit, meestal als je positie sterker wordt en je aan zelfvertrouwen wint. Maar het kan dan ook weer terugstuiteren, als je positie juist weer kwetsbaarder wordt. Discriminatie en kleinerende en scheldende aanduidingen (of zogenaamde grappige bijnamen) wees er op bedacht hoe makkelijk je grenzen overgaat en het vandaag de dag via sociale media een eigen leven kan gaan leiden en lang niet zo onschuldig is als vroeger de bijnamen op een dorp. Hoewel, hoe 'onschuldig' was dat eigenlijk?

Hebreër was dus een scheldnaam. Denk maar eens aan het tafereel in Genesis waarin Jozef als onderkoning een maaltijd voor zijn broers besteld, maar de Egyptenaren zich afzonderen, want Egyptenaren eten niet met Hebreërs, lees je dan, die vieze schooiers, die barbaren, met hun naar schapen stinkende kleren en hun woeste baarden. Maar dan wordt het een aanduiding voor Gods volk onderweg. Als armoedzaaiers in Egypte terecht gekomen. Vervolgens op tocht door de woestijn naar het Beloofde land, en dan later de Joden in de diaspora, in de verstrooiing, de eeuwige zwerver.

Overal in het hellenistische deel van het Romeinse Rijk zijn er Joodse gemeenschappen, sommigen zelfs heel groot, zoals in de Egyptische havenstad Alexandrië. Maar nu is een gedeelte van hen christen geworden. Ze zijn daarmee niet opgehouden joods te zijn, maar er komt toch wel afstand tot de zichtbare dingen van hun Jodendom, zoals op zijn minst de offerdienst in de Jeruzalemse tempel.

Maar na verloop van tijd treedt er vermoeidheid in als de weg van het geloof langer lijkt dan ze verwacht hadden. Ze raken ontmoedigd. Jezus de messias, prachtig, we kunnen het geloven, want wat Hij zei en deed spreekt aan, zondermeer, maar dan moet toch ook binnenkort zijn tweede komst er zijn, die het begin van het messiaanse rijk gaat inluiden, de grote Sabbat, de uiteindelijke Vrede en Rust die God heeft beloofd. Dat zit er in de messiasverwachting waarmee zij groot zijn geworden toch onlosmakelijk aan vast? Dat met het openbaar worden van de Messias ook de Nieuwe Wereld van God zou aanbreken. Maar het blijft maar uit, en er lijkt niet echt iets wezenlijks veranderd te zijn in de gang der dingen. De wereld draait gewoon door. En wat hebben we nu helemaal in handen: ja, het apostolisch getuigenis van die drie jaar Jezus-optreden en het getuigenis van enkele opmerkelijke gebeurtenissen rond een zekere kruisiging en een verhaalde opstanding uit het graf.

Hier en daar zijn er gelovigen die afhaken. Er vallen lege plaatsen in de gemeente, en niet door overlijdens. Maar doordat mensen wegblijven. En niet vanwege een conflict, maar - zeg maar - stilletjes. Waar kennen we dat van?

De schrijver aan de Hebreeënbrief wisselt in zijn uitgebreide aansporing om aan het geloof vast te houden, want dat is eigenlijk die hele brief: hij wisselt echter steeds af tussen stukjes of stukken die gaan over de betekenis van Jezus en

stukjes of stukken die gaan over de neiging van sommigen om af te haken en hoe daar mee om te gaan. Het stukje dat wij vanmorgen hoorden, is de opmaat naar een laatste, forse aansporing, een soort serieuze *peptalk*, om het bijltje er niet bij neer te gooien, wat het geloof betreft.

Het komt na een uitgebreid stuk vanaf hoofdstuk 7 waarin de schrijver de unieke en bijzondere betekenis van Jezus en het offer van zijn leven heeft uiteengezet. Het is Jezus die ons in verbinding brengt met God, en die dat ook kan – ondanks de blokkades die er kunnen zijn, doordat wij mensen verward zijn in een door zonde bevangen bestaan.

Daar moet ik natuurlijk wat over zeggen, over die aanname. Want er zullen mensen zijn, die waren er toen ook, maar zeker ook vandaag, die zullen zeggen: nou nou dat is nogal een bewering. Hebben wij niet net een jonge filosoof, domineeszoon nog wel, laten uitzoeken, dat de meeste mensen best deugen? Hoe dan ook willen veel landgenoten dat kennelijk graag geloven, want zijn boek wordt nog steeds goed verkocht.

Nou ja, de bijbelse traditie spreekt van een ander realisme. Ja zeker, als de omstandigheden niet nijpend zijn, zullen de meeste burgers zich redelijk netjes gedragen. Maar dat is nog wat anders dan dat je niet medeplichtig zou zijn aan wat er in de wereld gaande is. Hoezo dan, kun je vragen? Ik doe toch geen vlieg kwaad? Maar dan is de wedervraag: hoe hard doe jij dan je best om de goede wereld van God dichterbij te brengen, en dan niet alleen voor je zelf en je eigen familie en zogenaamd je eigen land, maar ook voor alle andere mensen op de wereld, en ook voor het verre nageslacht, als het ons gegeven zal zijn? Wees niet naïef, we hebben allemaal wel iets van dat egogedrevene, of van het hemd nader dan de rok, of van het na ons de zondvloed of van het je kunt niet de hele wereld op je nek nemen, en dat laatste is nog waar ook, maar niet de conclusie dat we het dan dus wel bij een beetje kunnen

houden, terwijl Jezus ons voorhoudt dat het bij gerechtvaardigd en geheiligd leven wel degelijk gaat om 'meer dan het gewone', en dat dat dus ook offers vraagt.

Kun je je voorstellen, dat God, net zoals wij de neiging kunnen hebben, om onze handen maar van de wereld af te trekken, en ons terug te trekken in ons eigen wereldje, die we dan proberen te verdedigen tegen indringing van nieuws, beelden, en mensen die ons onrustig maken of een appèl op ons doen: kun je je voorstellen dat God ook de neiging zou kunnen hebben om de boel maar de boel te laten. Hebben jullie dan na de twintigste eeuw niks geleerd? Jullie zullen gedenken dat je zelf onderdrukt werd in Egypteland, spreekt Hij in de Dekaloog, dus hoe kun je dan zelf op deze manier de wapens oppakken? *Nie wieder* zeiden we allemaal na de ravage van twee wereldoorlogen en een wereldwijde economische armoedecrisis plus een genocide op Joden, zigeuners en homo's zonder weerga in de twintigste eeuw. En dat temidden van en aangezwengeld door zogenaamde 'christelijke naties'.

Kun je je voorstellen dat God zwaar teleurgesteld tot zeer verontwaardigd is? Of beter: woest en toornig, bij wat er nu allemaal aan ellende speelt in de wereld? Of is dit al te menselijk gesproken over God. Hoe dan ook: de bijbel doet het.

Welnu Christus heeft de deur naar God weer open gemaakt, en God op andere gedachten gebracht, vertelt de Hebreeënschrijver. Eens en voor al. Er is een zekerheid dat ondanks dat alles God zijn handen er niet van zal aftrekken, als je er ook nu zo mensvormig over kunt spreken. Hoe dan ook: de bijbel doet het. Die zekerheid is er omdat je Christus kunt zien als het Lam en de Hogepriester tegelijk, die als het ware in een hemels drama, in één keer alle offerdienst, om boete te doen en vergeving aan God te vragen, vervult.

Niet voor zichzelf, want als er iemand buiten de zonde staat, is Hij het wel, maar Hij doet het, namens ons, voor ons, Gods mensen en Gods wereld.

Kijk dat is de korte samenvatting waar ons stukje vandaag mee begon: vers 19 tot en met 22. Je mag het heiligdom binnen gaan door het bloed van Jezus, hoor je. Je hoort dat Hij een weg ontsloten heeft door zijn concrete leven hier op aarde tot aan zijn kruisiging ('door het vlees'), een weg die door het zogenaamde voorhangsel heen gaat. En dan moet je weten: dat is de aanduiding voor het gordijn in de tempel van Jeruzalem dat het heiligste deel afsloot, waar de ark van het verbond stond opgesteld, en waar alleen de hogepriester maar één keer per jaar op de Grote Verzoendag naar binnen mocht om daar wat bloed te sprenkelen als symbool van boete en inkeer en ter verzoening van de zonden van heel Gods volk.

Door het offer van Christus' leven is dat nu ingehaald, en heeft Hij de toegang tot God, tot het allerheiligste ontsloten, voor altijd, en geeft Hij recht van toegang tot een nieuw leven met God. Vrijmoedigheid, zo wordt dat soms vertaald, maar dan lijkt het net of wij genoeg zelfvertrouwen bij elkaar moeten schrapen om het te geloven, terwijl het gaat om een verkregen burgerrecht, zoals in de Griekse stad van toen: jij wordt aangenomen in de gemeentevergadering als lid, als iemand die het woord mag voeren, die meetelt en meedoet, en dus opgenomen wordt in de nieuwe gemeente van God.

Maar nu komt die, de aansporing: doe dat dan ook, en zo dat dit offer van Jezus ook jouw leven aanraakt en verandert: met een waarachtig hart, met volkomen vertrouwen, met een innerlijk dat gereinigd is, met een lichaam, lees: met een levenswandel, die gezuiverd is. Met de doop en het doopwater als eent scheiding-makend symbool: je hebt een leven van daarvoor, en je hebt een leven van daarna. Er is sprake van

bekering en vernieuwing, steeds opnieuw. Vervolgens komt dan de oproep, om dit vast te houden, ook als er tegenslag komt of als er vormen van gewenning en vermoeidheid en ontmoediging in treden. Je hebt elke week bijscholing nodig. Samen die gemeente van God vormen is dan ook een leerschool van de Heilige Geest. Wij blijven oefenen en leerlingen in het geloof, in de hoop en in de liefde.

God die belooft is getrouw: dat verzekert Hij in het 'ja' over ons leven, dat we mogen zien in de komst van zijn Zoon en het offer van zijn leven: dat is het ultieme Woord dat God over ons heeft uitgesproken. Geloof dat, laat dat waar zijn. Elke dag. En wees dan ook zelf trouw. Soms is vers 25 als losse tekst geciteerd om mensen te vermanen de kerkdiensten trouw te bezoeken. Maar laten we dan wel in ogenschouw nemen, waar die onderlinge bijeenkomsten dan voor zijn en er ook voor zorgen dat ze zo kunnen werken, of het nu onze zondagse erediensten zijn, of ons kringwerk, of ons gemeenteberaad, leerhuis of pastoraat: het is er om op elkaar acht te geven (niet: in de gaten te houden of te controleren, maar om aandacht te schenken aan), met als doel elkaar aan te vuren tot liefde en goede werken. De kerk is niet een doel op zich, maar een weg om te gaan, om in onze wereld moed te houden, hoop te blijven koesteren en het goede te blijven zoeken voor alle mensen.

Welnu, de Heer zegene jullie in jullie gaan door de tijd. Als christelijke gemeenschap op dit dorp anno 2024. Blijf bij de les, geef niet op, stimuleer elkaar om een hoopvol en liefdevol leven steeds nieuwe inhoud te geven en dat vol te houden.

Lof zij U Christus. Amen.

Zingen: Gezang 974:1,2,3,5 ('Maak ons uw liefde, God, tot opmaat')